

Наливайський В.П.

здобувач вищої освіти на другому (магістерському) рівні,
спеціальність D4 «Публічне управління та адміністрування», гр. ПА-25МЗ

Немченко Т.А.

канд. екон. наук, доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ ДО ОРГАНІВ ВЛАДИ ЧЕРЕЗ ВІДКРИТІСТЬ І ЗАЛУЧЕННЯ СТЕЙКХОЛДЕРІВ

У сучасних умовах трансформації системи публічного управління проблема довіри до органів влади набуває ключового значення. Зниження рівня суспільної довіри до державних інституцій обумовлене як історичною інерцією централізованої моделі управління, так і сучасними викликами — війною, економічною нестабільністю, цифровими розривами. Водночас саме довіра громадян є основою легітимності влади, її спроможності реалізовувати політики, забезпечувати суспільний порядок та впроваджувати реформи. Тому пошук ефективних механізмів формування довіри через відкритість і залучення стейкхолдерів є стратегічним завданням розвитку публічного управління в Україні.

Участь громадськості у процесах прийняття рішень стала одним із найвагоміших напрямів демократизації публічної влади. Як підкреслює дослідження щодо практики партисипативного бюджетування в територіальних громадах, інноваційні інструменти участі — бюджет участі, громадські слухання, місцеві ініціативи, електронні петиції — забезпечують дієвий зворотний зв'язок між владою та громадянами, підвищуючи прозорість і підзвітність рішень [1]. Саме ці інструменти створюють передумови для появи активного громадянського суспільства, у якому громадяни усвідомлюють власну роль у формуванні політики. Дослідження доводять, що за умови впровадження сучасних форм участі, таких як консультаційні платформи, «світові кафе», воркшопи чи керована візуалізація, рівень громадянської освіти та довіри до влади суттєво зростає.

Одним із головних факторів формування довіри є забезпечення відкритості та підзвітності публічних інституцій. Ю. Голик наголошує, що реформа децентралізації не лише змінила архітектуру місцевої влади, а й розширила зміст принципу підзвітності, який сьогодні охоплює не лише обов'язок органів місцевого самоврядування звітувати про свою діяльність, а й потребу формувати власні комунікаційні стратегії та підтримувати постійний зворотний зв'язок із громадою [2]. Прозорість і підзвітність розглядаються як невід'ємні складові сучасного врядування, спрямованого на забезпечення верховенства права та запобігання корупційним ризикам. У цьому контексті комунікація з громадськістю постає не як формальність, а як механізм спільного вироблення рішень і взаємного контролю.

Публічна відкритість як стратегічна цінність публічного управління розкриває свій потенціал через інституційну взаємодію зі стейкхолдерами. За результатами дослідження О. Донченка, сучасні механізми відкритості базуються на принципах електронної демократії, громадського моніторингу, цифрової трансформації та партисипативного планування [3]. Запровадження таких механізмів у різних сферах діяльності органів влади, зокрема у сфері культури, дозволяє не лише забезпечити прозорість управлінських процесів, але й зміцнити соціальну довіру, мінімізувати корупційні ризики, активізувати креативний потенціал громад. Відкриті моделі управління, які передбачають участь громадян, бізнесу, професійних асоціацій, є важливою умовою ефективного публічно-приватного партнерства, що підвищує легітимність державних рішень.

Відкритість і залучення стейкхолдерів не можуть бути зведені лише до формальних процедур — вони мають спиратися на культуру довіри. Формування довіри вимагає системної прозорості в управлінні інформацією, відкритості державних даних, публічності бюджетів та інтеграції цифрових сервісів, які дозволяють громадянам відстежувати рішення та їх виконання. Водночас важливим залишається аспект людського чинника — готовність

управлінців до діалогу, толерантність до критики, уміння працювати в партнерських форматах. Лише поєднання технологічних і соціальних інструментів забезпечує справжню відкритість влади.

Залучення стейкхолдерів у процеси публічного управління створює додану цінність через синергію досвіду, ресурсів і компетентностей. Наприклад, публічно-приватне партнерство у культурній сфері дозволяє ефективно реалізовувати соціально значущі проекти, розподіляючи ризики між державою, бізнесом і громадянським суспільством [3]. Такий підхід не лише оптимізує управлінські процеси, але й формує новий тип взаємовідносин між владою та громадою — від патерналістської моделі до моделі співвідповідальності. Саме спільна участь різних зацікавлених сторін сприяє виникненню відчуття спільного успіху, що є основою соціальної довіри.

Довіра як соціальний феномен не виникає одночасно — вона формується у процесі накопичення позитивного досвіду взаємодії між громадянами та владою. Тому особливого значення набуває стабільність і послідовність дій органів влади: виконання публічних обіцянок, забезпечення прозорих конкурсних процедур, відкритість до критики та самокорекції. В умовах цифровізації публічне управління отримує нові можливості для підвищення довіри через електронні сервіси, онлайн-звітування, платформи громадського контролю, але водночас — і нові ризики, пов'язані з інформаційною маніпуляцією та фейковими комунікаціями. Тому цифрова відкритість повинна супроводжуватися розвитком цифрової етики, підзвітності та медіаграмотності як з боку держави, так і з боку громадян.

У сучасних умовах післявоєнного відновлення формування довіри до органів влади набуває особливої актуальності, оскільки від рівня довіри залежить готовність громадян брати участь у відбудові та реалізації суспільно значущих ініціатив. Публічне управління має стати платформою для спільного прийняття рішень, де влада виступає не лише координатором, а й партнером громадян. Це передбачає створення інклюзивних комунікаційних середовищ, у яких залучені всі ключові групи — молодь, ветерани, підприємці, освітяни, громадські організації. Така багаторівнева взаємодія сприяє не лише підвищенню ефективності управління, але й відновленню соціальної солідарності як передумови стійкості держави.

Водночас перспективи розвитку відкритого урядування в Україні безпосередньо пов'язані з якістю державних комунікацій і управлінською культурою. Відкритість має трансформуватися з декларативного принципу у постійну практику, яка закріплюється через систему стандартів, процедур і професійних компетентностей публічних службовців. Формування нового покоління управлінців, орієнтованих на діалог, етику, сервіс і цифрову компетентність, стане вирішальним чинником у відновленні довіри громадян до держави. У цьому контексті можна говорити про перехід від «влади над суспільством» до «влади разом із суспільством» — моделі, що відповідає принципам відкритого, відповідального та резильєнтного урядування.

Література:

1. Кормишкін Ю. Участь громадськості в процесі прийняття рішень на рівні територіальних громад. *Вісник аграрної науки Південного регіону*. 2022. Т. 26, № 3. С. 20-31. URL: <https://bsagriculture.com.ua/uk/journals/tom-26-3-2022/uchast-gromadskosti-v-protsesi-prynyattya-rishen-na-rivni-teritorialnikh-gromad>.
2. Голик Ю. Ю. Підзвітність органів місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади в Україні: теоретико-правові аспекти. Аналітично-порівняльне правознавство. 2022. Вип. 5. С. 17–22.
3. Донченко О., Сиченко М. Механізми відкритості публічного управління в культурній сфері. *Вісник Дніпровської академії неперервної освіти*. 2025. № 1 (8). С. 39–45.